

Др Вук Вукићевић

У ВРЕМЕНУ НЕНАКЛОЊЕНОМ ПИСМЕНОСТИ

Како су пројекти Временска линија културе, Квиз знања и Виртуелна мапа указали колики потенцијал нови медији имају на приближавање културе свим грађанима Србије

Разговарала МИЛА МИЛОСАВЉЕВИЋ

Годинама уназад наш саговорник др Вук Вукићевић следи за једног од најистакнутијих посленика културе. Како кроз пут образовања, тако и својим радом, те одговорним функцијама, све до последње, директора Завода за проучавање културног развитка, умногоме је допринео у овој сфери. Са њим разговарамо о делатностима Завода, пројектима које он реализује, те сарадњи са Унеском и другим међународним релевантним институцијама.

Молим Вас да нам на самом почетку представите Завод за проучавање културног развитка...

Завод за проучавање културног развитка је републичка установа културе, основа-

на пре педесет три године. Основна делатност Завода је научноистраживачка, али смо веома активни и на пољу статистике, обезбеђујући, на пример, важне податке из области културе који се прикупљају за потребе Републичког завода за статистику. Поред истраживања бавимо се и издаваштвом: објављујемо различите публикације, којима желимо да представимо и популарисамо нашу делатност, а организујемо и програме, попут трибина, изложби и међународних конференција. Ми смо, заједно са Министарством културе и информисања Национална контакт тачка за Конвенцију о заштити и унапређењу разноликости културних израза Унеска и посвећени смо развоју међународне сарадње. То

су неке од најосновнијих делатности Завода, али се бавимо и другим пројектима који могу да допринесу културном развоју. Мултидисциплинарни тим Завода чине доктори наука из области социологије, психологије, етнологије и антропологије, менаџмента културе и медија, теорије културе и уметности, као и сарадници у областима културне политике, историје и теорије уметности, археологије, културног туризма, филмске продукције, филологије и књижевности, историје, политикологије, екологије, економије и права. **Посве у складу са вашим називом, а у циљу унапређења културног развитка Србије, реализујете пројекат Временска линија. Шта је заправо Временска линија?**

Временска линија културе Србије и Срба ван матице је пројекат који омогућава да се на једном садржајном и иновативном интернет сајту нађу најзначајније личности, догађаји и објекти српске културе. У овом тренутку имамо близу две хиљаде одредница из различитих области које су представљене на Временској линији и које су доступне свим корисницима интернета. Временска линија културе представљена је у јануару ове године у Министарству културе, а недавно смо имали промоцију и у Бањој Луци. Било је заиста задовољство видети колико је велико интересовање културне и медијске јавности у Републици Српској за овај пројекат, који не обухвата само културу Србије већ културу свих Срба, ма где они живели.

Договорена је и даља сарадња која ће се реализовати тако што ће установе културе из Републике Српске слати предлоге садржаја за Временску линију културе. Временска линија већ сада, поред писаних материјала, садржи илустрације, аудио-визуелне материјале и друге интерактивне садржаје. Радујемо се што ћемо на том послу моћи да сарађујемо са колегама из Српске.

Поред тога, за време ванредног стања услед епидемије, желели смо да све грађане Србије позовемо да дају свој допринос и предложе садржаје за Временску линију културе. Били смо изненађени колико је грађана, али и организација и установа из области културе, послало своје предлоге. У питању су различити текстови и илустрације, слике, аудио и визуелни материјали, које смо све додали на Временску линију, тако да их је сада могуће прегледати.

Мало је рећи да је Временска линија културе замашан пројекат. Како је заправо настајала Временска линија културе, како је изгледао рад на њеном устројавању?

У питању је веома сложен посао, који обухвата програмерски део и сам рад на писању одредница, па смо ми

конституисали малу редакцију Временске линије овде у Заводу. Редакција је у континуитету писала одреднице и предлагала садржаје који би се нашли на Временској линији, а у вези са тим успостављена је сарадња и са великим бројем установа културе које су нам доставиле фотографије и друге материјале којима смо обогатили садржај. Верујемо да је то пројекат који ће бити најуспешнији уколико се у њега укључе сви релеванти чиниоци, и у том послу смо остварили веома добру сарадњу и са РТС-ом, Народним музејом, Југословенском кинотеком, Филмским новостима и другим установама и организацијама које су нам омогућиле да многи драгоцени материјали, који говоре о нашем културном наслеђу и уметничком стваралаштву, угледају светлост дана и постану доступни грађанима Србије и Србима који живе ван наше земље.

Након Временске линије представили сте и Квиз знања који је привукао велику пажњу...

Квиз знања из српске културе је квиз намењен широком кругу корисника, у облику мобилне апликације, и представља пројекат Министарства културе и информисања, а Завод је пружио стручну помоћ. Квиз има четири области: Културно наслеђе, Култура и културна историја, Уметност и област под називом Негујмо српски језик. Корисници одговарају на питања са понуђе-

Завод је у протекле четири године био активан и у смислу праћења акционог плана Владе Републике Србије у домену културе, тако да је, заједно са Министарством туризма, одабрао 25 локација, пре свега музеја и археолошких локалитета, код којих је пратио посету на месечном нивоу

ним одговорима, а уз сваки тачан одговор понуђено је и објашњење или занимљивост. Питања нису једноставна, али концепт квиза је да учесницима пре свега понуди могућност да стекну нова знања, а потом и да их забави. Веома нам је драго што и на овај начин можемо да подстичемо ширење знања о српској култури, а и да допринесимо остваривању циљева иницијативе Негујмо српски језик, што је посебно важно у овом времену, које није претерано наклоњено писмености и култури говора. Осим тога, Квиз знања из српске културе прилагођен је и различитим узрастима, па тако садржи и посебне групе питања за децу од седам до десет и за децу од једанаест до петнаест година. Тако да сада и деца могу да користе квиз и да на начин који је, рекао бих, њима близак, сазнају више о српској култури.

Међународна сарадња је веома значајан аспект. Ви сте на том пољу веома активни. Како се она одвија и која су то најзначајнија остварења на овом плану?

Завод са Унеском сарађује од свог оснивања. Данас је Завод, уз Министарство културе национална контакт тачка за Унескову конвенцију о заштити и унапређењу културне разноликости, што значи да Завод прати на који начин се приоритети ове конвенције спроводе и поштују у Републици Србији. Поред сарадње са Унеском, Завод има и друге пројекте који су везани за међународну сарадњу: први пут у својој историји, Завод се укључио у један Ерасмус + пројекат, који финансира Европска комисија. „Упознајмо суседе у трећем добу“ је пројекат у коме учествују институти и организације из Француске, Немачке, Италије, Румуније, Бугарске и ми као представници Србије, а чији је циљ да представи живот и искуства старијих грађана и да их обједини на једном интернет сајту. Завод се укључио и у рад Егмуса, европске организације која се бави статистиком о музеји-

БЕОГРАДСКИ КОНТРАПУНКТ
BELGRADE COUNTERPOINT
БЕЛГРАДСКИ КОНТРАПУНКТ
贝尔格莱德多重旋律
CONTRAPUNTO DE BELGRADO
کانترپوینت (نقطه مقابل) بلگراد

Контрапункт је јединствен скуп који указује на богатство и домете културе на различитим меридијанима

ма, као и у друге међународне организације, попут Енкатка, европског удружења установа, факултета и организација које се баве истраживањима у култури и културном политиком, и Данета, организације која делује у смеру унапређења културне и образовне сарадње у подунавском региону. Успели смо да имамо свог представника у управном одбору те организације, и да састанак управног одбора Данета буде организован и одржан у нашем Заводу ове године, а такође ове године Завод ће бити организатор годишњег састанка Егмуса.

послова преко Националне комисије за Унеску и такође и мисијом Републике Србије при Унеску. Сви заједно радимо и следимо политику Републике Србије, и то је за нас један од најважнијих приоритета. Све активности које су везане за међународно повезивање представљају одличну основу да нашим партнерима и колегама укажемо на опасности до којих може доћи због угрожавања културног наслеђа Републике Србије у Покрајини Косово и Метохија, а исто тако и да проактивним приступом представимо све оно што

нашег времена, од Ханкеа, преко Бегбедеа, Данилова, Ју Хеу, Ахмадзадеа, Тисена. То је догађај у форми отвореног и динамичног разговора о многим важним темама, које су често скрајнуте од стране медија. Ове године тема Београдског контрапункта је била „Уметност и мит данас“ и као и сваки пут скуп су водили министар културе и информисања Владан Вукосављевић и наш познати редитељ Емир Кустурица. Сваке године смо објављивали филмове о овом догађају, који су превођени и на стране језике и емитовани на РТС-у. На јутјуб каналу Завода могуће је погледати овогодишњу конференцију на руском, енглеском и шпанском језику. Такође, редовно у „Политици“ објављујемо додатак са комплетним транскриптом разговора. Са разних страна добијамо поруке охрабрења да наставимо овај посао и похвале учесницима. Контрапункт је јединствен скуп који указује на богатство и домете културе на различитим меридијанима и захваљујући томе што се одржава у Београду, представља и прилику да покажемо ширину коју имамо у погледу разумевања других приступа култури, тако да верујем да ће бити настављен. **Стратегија је веома битан сегмент у сваком домену, па и када је у питању ресор културе и Завод за проучавање културног развитка. Шта можете да кажете на ову тему?**

Стратегија развоја културе Републике Србије је документ који никада није постојао у нашој земљи, и први пут га је на предлог Министарства културе усвојила Влада. Веома је важно да држава има стра-

Све напори који су везани за међународно повезивање представљају одличну основу да се партнерима и колегама укаже на опасности до којих може доћи због угрожавања културног наслеђа Републике Србије у Покрајини Косово и Метохија

Будући да са Унеском као и са многим релевантним међународним организацијама сарађујете већ годинама, а сведоци смо последњих година отимања, нартаја на наше културно наслеђе, на споменике културе, надасве на Косову и Метохији, шта у вези са овим питањем чини Завод? Да ли сте били у прилици да разговарате са вашим колегама, да лобирате, да ли их уверавате?

Ми смо стално у комуникацији са институцијама надлежним за та питања, Министарством спољних

наша држава ради на подручју културне разноликости и да покажемо да смо легитиман партнер за све пројекте који се тичу очувања и унапређења како културног наслеђа тако и стваралаштва свуда у свету. **Када говоримо о међународној сарадњи, неминовно је поменути и Београдски контрапункт, један од веома успешних пројеката који организујете?**

Ради се о међународној конференцији коју организујемо већ четири године за редом. Биће велико задовољство у Београду окупити такве светски познате интелектуалце

Временска линија културе Србије и Срба ван матице је пројекат који омогућава да се на једном садржајном и иновативном интернет сајту нађу најзначајније личности, догађаји и објекти српске културе

тегију културе и акциони план како би могла на одговарајући начин да планира и развија културу и велики број земаља је одавно има. Завод је пружио стручну помоћ приликом израде ове стратегије. Надам се да ће овај документ ускоро бити потврђен и од стране Народне скупштине, и тако ступити на снагу. Стратегија посебну пажњу посвећује очувању и неговању српског културног наслеђа, као и ћириличног писма, али је изузетно посвећена и питањима као што су развој културне инфраструктуре и савременог стваралаштва, положај уметника и делатника у култури, развоју одговарајуће правне регулативе, финансирању, подстицању значајнијег учешћа грађана у културном животу и многим другим важним темама. Стратегија садржи и акциони план на три године у којем је јасно и прецизно наведено који субјекти су и у ком року одговорни да спроведу одређене активности. Такође, у Стратегији је веома наглашена и потреба да се у оквиру билатералне сарадње са другим земаљама оснажи повезивање са установама и појединцима ван Републике Србије, у циљу очувања српског културног наслеђа и стваралаштва у другим државама.

Поред тога, Завод је у протекле четири године био активан и у смислу праћења акционог плана Владе Републике Србије у домену културе, тако да смо, заједно са Министарством туризма, одабрали 25 локација, пре свега музеја и археолошких локалитета, код којих смо посету пратили на месечном нивоу. Такође смо спровели анкету у школама, јер је циљ да деца од малих

ногу што више посећују културне установе, тако да смо на основу свих тих истраживања могли да одредимо следеће активности за подстицање значајнијег учешћа деце и младих у културном животу. То је веома важно, јер по правилу, тамо где је развијен културни живот развијена је и економија и многи други сегменти друштва. Културне навике развијају се у најранијем детињству и истраживачки пројекти Завода као што је на пример „Културна партиципација и културно наслеђе“, озбиљно се баве овом темом, која заслужује посебну пажњу. **Време короне је одредило умногоме нова правила којима сви морамо да се владамо, па и институције културе. Како сте ви прилагодили своје активности, каква вам је стратегија што се будућности тиче, а у односу на чињеницу и предвиђања епидемиолога да ће ово време короне потрајати?**

Ми смо као установа имали ту срећу да је велики део наших активности везан за нове медије. Оне установе културе које су имале развијене дигиталне садржаје и дигиталне начине комуникације, у овим временима лакше успевају да дођу до своје публике и својих корисника. У том смислу, Временска линија културе, Квиз знања, интернет сајт часописа „Култура“, интернет сајт пројекта е-Култура, све то је омогућило да неометано наставимо највећи део посла. С друге стране, ову ситуацију смо искористили да испробамо нове методе рада, па смо Београдски контрапункт, ове године организовали онлајн, и то нам је омогућило да радимо

на унапређењу оваквих формата културних догађаја.

Нови медији имају главну улогу и у пројекту који радимо са Републичким геодетским заводом, који се такође може развијати и у условима пандемије, пошто је реч о израђивању виртуелне мапе, како би на једном месту на интернету било могуће пронаћи све најосновније податке о установама културе, на више језика.

Када говоримо о плановима и приоритетима у скоријој будућности, који су ваши?

Завод за проучавање културног развитка је у последње три године започео немали број нових пројеката и мислим да је пре свега потребно да се осигура њихов наставак. Посао није завршен када направите апликацију, добијете средства за међународни пројекат, објавите књигу или завршите истраживање. Неопходно је да апликацију одржавате, проширујете и промовишете. Када говоримо о Временској линији културе, Квизу знања, Виртуелној мапи, сви су ти пројекти указали колики потенцијал нови медији имају да се култура приближи свим грађанима Србије. Те могућности Завод и убудуће треба што боље да користи. Истраживањима смо указали на правце решавања проблема који су постављени у култури наше земље и сада је потребно радити на примени тих закључака, али и на новим истраживањима. Започели смо нове важне међународне пројекте и већ почели да добијамо средства за њих, али сада се морамо показати као поуздан и стручан партнер на међународној сцени, водећи при томе пре свега рачуна о интересима наше земље и народа.

Поред пројеката које ради, Завод за проучавање културног развитка има и своју библиотеку. Она постоји од оснивања установе и у последње три године у потпуности смо је реновирали и урадили комплетан попис свих издања. Ту се налазе јединствени домаћи, али и страни наслови из различитих подручја и приступа култури, који често нису доступни у другим библиотекама. Постоји и обиље документације која је од великог значаја за истраживаче културе и културне политике. Специјална библиотека Завода свакако заслужује посебну пажњу и убудуће.

Поред тога, Завод има галерију у којој се организују различите изложбе и догађаји попут дискусија и трибина. Сваке године, рецимо, имамо изложбу дечјих радова у сусрет празнику посвећеном Светом Сави. Пошто у оквиру Завода сарађујемо и са школом цртања за децу, полазници једном годишње, у нашем галеријском простору излажу своје најбоље радове. Такође, тај простор је прилика и за проширивање сарадње са многим установама и организацијама. На пример, организовали смо вече кубанске културе, када је наша галерија заиста била препуна, када смо могли да чујемо звуке кубанске музике, а Његова екселенција, амбасадор Кубе нам је указао част и дошао том приликом у Завод. Сарађујемо и са Јеврејским музејем, који је организовао неколико својих промоција у галерији. Имали смо и многе друге сличне догађаје који чине Завод местом које се све више отвара ка јавности и показује да сви можемо да пронађемо различите теме у култури које нас занимају и надахњују. **П**